שום היתומים פרק שישי ערכין כד.

גמ' הוא. דרשינן המייהו דהכי משמע הוא יהיה קיים מערכך: **עד הא'דידע דהוה ליה.** מעכד ימיהה לאמולי הוו מושלי ליה מגילות: **סליקו ליה** [ט] **תפילין.** תלו לו תפילין מראשו עד שיפדם דמים: **מצוה קא עבידנא.** דיהיבנא לנדק הכיא הילכך אכל נכסיה הוה דעתיה: **מתני' אין לו לא בכסות אשתו.** שאינו שלו: **לשמן.** לשם אשתו וכנוי: **סנגלים חדשים.** רכותא קמ"ל [ט] [דאע"ג] דעדיין לא נעלום הרי הן כמחקתן משעת לקיחה: **אע"פ שאמרו עבדים נמכרים** [י] **[בכסותן] לשכח.** דכסות יפה שלהן משכחת ומעלה (א) דמיהן כגון גבי נכסי יתומים שאם תילקח לעבד כסות כשלשים דינר [יא] הוא משביח מנה על דמים שהוא שוה עכשיו: (ב) **לאישלים.** יום השוק: **לכרך.** שדרך סוחרים לבא שם [יב]: **אין לו לתקדש אלא מקומו.** כמרגלית: **ושעתו.** בעבד ופרה שהמעריך עצמו ומן הוא ונידון בהשג יד ולפי מה שיש לו נותן להקדש והיה לו עבד הנשוה עכשיו עשרים זוז אין אומרים רואין כאילו לוקחין לו כסות בשלשים זוז והוא משביח מנה ומכר במאה ועשרים זוז ונמצאו דמי העבד תשעים זוז וכן יתן זה להקדש אלא לפי שעתו שמין אותו וכן פרה וכן מרגלית נכפר אין שמין אותה אלא לפי מקומה: **גמ' אלא יפסה מרגלים לקלים.** לאדם קל ועני שהמעריך עצמו ויש לו מרגלית לא יפסנה לו גחזבר לומר העלה אותה לכרך ולפי אותן הדמים תן אלא לפי מה שהוה כאן שמין הוה משהה אותה וימכרנה כמה שילה ולפי דמים שנמצאה יתן שהרי בזמן שהעריכו כהן לא היה לו יותר:

הדרן עלך שום היתומים

אין מקדישין. שדה אחוזה לפני היובל פחות משתי שנים דכתיב במקדיש שדה אחוזה על פי שנים הנותרות [ט] ואין שנים פחות משתים: **ולא גואלין אחר היובל פחות משנה.** מפרש לה בגמרא [ע"כ] רב לטעמיה ושמואל לטעמיה: [יא] **ואין מחשבין כו'.** מפרש בגמרא [כה.]: **אבל הקדש מחשב חדשים.** כלומר ואם ריוח של הקדש הוא שנחשוב אותה חצי שנה שיצאה כי הא דמפרש לקמן [שם] דלקדשה כפלגא דאלכנעים ומתני דלא שיצאה להיות ליה פחות משתי שנים לפני היובל ולא מיפרקא גירוע אלא כמחשבין ואי לא תחשבת אותן חדשים ואיכא פסידא דהקדש אלא שני פלעים ושני פונדיונין הכא ודאי מחשבין אותה ביציאה גמורה: **גמ' ורמינהו מקדישין בין לפני היובל.** דתשמע אפילו פחות מב' שנים: **רב ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין לגאול כגירוע פחות מב' שנים.** המקדיש שדה אחוזה בשנה ראשונה של יובל וכא לגאולה נותן בנית שנים כדכתיב זרע חומר שעורים (ויקרא מז) ואם הקדישה עשר שנים או עשרים לאחר היובל מחשבין השנים הנותרות עד היובל הכא ונותן פלע ופונדיון לכל שנה כדכתיב (ויקרא מז) ואם אמר היובל יקדיש שדהו ומשב כדכתיב [שם] על פי השנים הנותרות. וכן עולה החשבון של גאולת שדה אחוזה לכל שנה פלע ופונדיון שהרי אם הקדישה בשנה ראשונה היובל היה פודה בחמשים שקל כדכתיב [שם] אם משנת היובל יקדיש שדהו וגו' משנת ולא שנת יובל בכלל אלמא בשנה שלאחר היובל קאי קרא וקאמר יתן חמשים לא לחשבה ומ' שנים הנאים עד יובל הכא תשע וחרבעים פלעים נמצא פלע יותר על פלע לכל שנה שלקיחו לפונדיונין דבפלע יש מ"מ פונדיונין הרי לכל שנה פלע ופונדיון פחות פונדיון הילכך המקדיש שדהו לאחר שתים שנים אז שלם שנים נותן לכל שנה פלע ופונדיון. ואף על פי שבחמשה פלע ופונדיון למ"מ שנים חמשה פלע ופונדיון כגון מ"מ פלעים ומ"מ פונדיונין והפלע אינו אלא מ"מ פונדיונין הא פרכינן ליה בגמרות בפרק יש בכור לגמלה (דף נ.) פונדיון זה מה טיבו קולבון לפרוטרוט. וקאמרי רב ושמואל דהמקדיש פחות משתי שנים לפני היובל אין כאן דין גירוע ואם כא לגאלה נותן כ' פלעים דגבי גירוע כתיב (ויקרא מז) על פי השנים הנותרות ונגרע ומיעוט שנים שנים ועלה טוהה קמשמע לן ממתני' שיהא אדם חם על נכסיו ולא כ' [יא]יפדה פחות משתי שנים שלא יפסיד מ"מ פלעים: **בשלמא לענין.** מוכר שדהו בשנת היובל עלמה פליג שמואל עליה דרב לקמן בפרק המוכר (דף מט.): משום דאיכא למימר **מי איכא למימר** ק"ו. הרי אותן הקדושות כבר אין יוצאין מיד הקדש ביובל אלא פדיון דהא תנן (לקמן דף כה.) הגיע יובל ולא נגאלה בהנים נכנסין לתוכה ונותנין דמיה להקדש בלא הנית: **כר"ש ס"ל.** הילכך איכא למימר ק"ו קדושה כבר יוצאה עכשיו אינה קדושה עליה דין שלא תחול קדושה עליה כלל:

גמ' הוא מערכך החייהו דהכי משמע הוא יהיה קיים מערכך: עד הא'דידע דהוה ליה. מעכד ימיהה לאמולי הוו מושלי ליה מגילות: **סליקו ליה** [ט] **תפילין.** תלו לו תפילין מראשו עד שיפדם דמים: **מצוה קא עבידנא.** דיהיבנא לנדק הכיא הילכך אכל נכסיה הוה דעתיה: **מתני' אין לו לא בכסות אשתו.** שאינו שלו: **לשמן.** לשם אשתו וכנוי: **סנגלים חדשים.** רכותא קמ"ל [ט] [דאע"ג] דעדיין לא נעלום הרי הן כמחקתן משעת לקיחה: **אע"פ שאמרו עבדים נמכרים** [י] **[בכסותן] לשכח.** דכסות יפה שלהן משכחת ומעלה (א) דמיהן כגון גבי נכסי יתומים שאם תילקח לעבד כסות כשלשים דינר [יא] הוא משביח מנה על דמים שהוא שוה עכשיו: (ב) **לאישלים.** יום השוק: **לכרך.** שדרך סוחרים לבא שם [יב]: **אין לו לתקדש אלא מקומו.** כמרגלית: **ושעתו.** בעבד ופרה שהמעריך עצמו ומן הוא ונידון בהשג יד ולפי מה שיש לו נותן להקדש והיה לו עבד הנשוה עכשיו עשרים זוז אין אומרים רואין כאילו לוקחין לו כסות בשלשים זוז והוא משביח מנה ומכר במאה ועשרים זוז ונמצאו דמי העבד תשעים זוז וכן יתן זה להקדש אלא לפי שעתו שמין אותו וכן פרה וכן מרגלית נכפר אין שמין אותה אלא לפי מקומה: **גמ' אלא יפסה מרגלים לקלים.** לאדם קל ועני שהמעריך עצמו ויש לו מרגלית לא יפסנה לו גחזבר לומר העלה אותה לכרך ולפי אותן הדמים תן אלא לפי מה שהוה כאן שמין הוה משהה אותה וימכרנה כמה שילה ולפי דמים שנמצאה יתן שהרי בזמן שהעריכו כהן לא היה לו יותר:

הדרן עלך שום היתומים

אין מקדישין. שדה אחוזה לפני היובל פחות משתי שנים דכתיב במקדיש שדה אחוזה על פי שנים הנותרות [ט] ואין שנים פחות משתים: **ולא גואלין אחר היובל פחות משנה.** מפרש לה בגמרא [ע"כ] רב לטעמיה ושמואל לטעמיה: [יא] **ואין מחשבין כו'.** מפרש בגמרא [כה.]: **אבל הקדש מחשב חדשים.** כלומר ואם ריוח של הקדש הוא שנחשוב אותה חצי שנה שיצאה כי הא דמפרש לקמן [שם] דלקדשה כפלגא דאלכנעים ומתני דלא שיצאה להיות ליה פחות משתי שנים ואיכא פסידא דהקדש אלא מיפרקא גירוע אלא כמחשבין ואי לא תחשבת אותן חדשים ואיכא פסידא דהקדש אלא שני פלעים ושני פונדיונין הכא ודאי מחשבין אותה ביציאה גמורה: **גמ' ורמינהו מקדישין בין לפני היובל.** דתשמע אפילו פחות מב' שנים: **רב ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין לגאול כגירוע פחות מב' שנים.** המקדיש שדה אחוזה בשנה ראשונה של יובל וכא לגאולה נותן בנית שנים כדכתיב זרע חומר שעורים (ויקרא מז) ואם הקדישה עשר שנים או עשרים לאחר היובל מחשבין השנים הנותרות עד היובל הכא ונותן פלע ופונדיון לכל שנה כדכתיב (ויקרא מז) ואם אמר היובל יקדיש שדהו ומשב כדכתיב [שם] על פי השנים הנותרות. וכן עולה החשבון של גאולת שדה אחוזה לכל שנה פלע ופונדיון שהרי אם הקדישה בשנה ראשונה היובל היה פודה בחמשים שקל כדכתיב [שם] אם משנת היובל יקדיש שדהו וגו' משנת ולא שנת יובל בכלל אלמא בשנה שלאחר היובל קאי קרא וקאמר יתן חמשים לא לחשבה ומ' שנים הנאים עד יובל הכא תשע וחרבעים פלעים נמצא פלע יותר על פלע לכל שנה שלקיחו לפונדיונין דבפלע יש מ"מ פונדיונין הרי לכל שנה פלע ופונדיון פחות פונדיון הילכך המקדיש שדהו לאחר שתים שנים אז שלם שנים נותן לכל שנה פלע ופונדיון. ואף על פי שבחמשה פלע ופונדיון למ"מ שנים חמשה פלע ופונדיון כגון מ"מ פלעים ומ"מ פונדיונין והפלע אינו אלא מ"מ פונדיונין הא פרכינן ליה בגמרות בפרק יש בכור לגמלה (דף נ.) פונדיון זה מה טיבו קולבון לפרוטרוט. וקאמרי רב ושמואל דהמקדיש פחות משתי שנים לפני היובל אין כאן דין גירוע ואם כא לגאולה נותן כ' פלעים דגבי גירוע כתיב (ויקרא מז) על פי השנים הנותרות ונגרע ומיעוט שנים שנים ועלה טוהה קמשמע לן ממתני' שיהא אדם חם על נכסיו ולא כ' [יא]יפדה פחות משתי שנים שלא יפסיד מ"מ פלעים: **בשלמא לענין.** מוכר שדהו בשנת היובל עלמה פליג שמואל עליה דרב לקמן בפרק המוכר (דף מט.): משום דאיכא למימר **מי איכא למימר** ק"ו. הרי אותן הקדושות כבר אין יוצאין מיד הקדש ביובל אלא פדיון דהא תנן (לקמן דף כה.) הגיע יובל ולא נגאלה בהנים נכנסין לתוכה ונותנין דמיה להקדש בלא הנית: **כר"ש ס"ל.** הילכך איכא למימר ק"ו קדושה כבר יוצאה עכשיו אינה קדושה עליה דין שלא תחול קדושה עליה כלל:

אין להקדש **אלא** מקומו ושעתו. וא"ת אם כן למה צריך להמתין שום הקדש שנים יום והרי בכל הני דהכא אין ממתינין אע"ג דהוי רווחא להקדש ואין לומר דהכא מיירי בשהקדים כל נכסיו ומשום הכי לא שייך הכאהו זה אינו דהא תניא בתוספתא דאפילו לא הקדים אלא מרגלית לבדה כך הדין דאין ממתינין וי"ל דהכא מיירי במטלטלין ואיתא (בתוספתא) [בפ' אלמנה ניזונת] (כתובות דף ק:) דאין מכריזין על אלו שמא יגנבו אבל ריש דמתני' דמצרך הכאהו שנים יום מיירי בקרקעות:

הדרן עלך שום היתומים

אין מקדישין בו': **רב ושמואל** דאמרי תרוייהו אין מקדישין לגאל. (א)לפדות פחות משתי פלעים וכ' פונדיון [ב] (יפיס) שהרי אם גאלו הוא אז אחר כאחד מכל שני היובל [ג] כין בכ' כין בל' אז כאחד מכל שני היובל הוא נגאל לפי הנשים הנותרות עד יובל פלע ופונדיון לכל שנה ושנה [ד] מ"ט

[ו]ואם מך הוא מערכך החייהו מערכך: אבל לא לאשתו ובניו וכו': מ"ט הוא מערכך ולא [ז] אשתו ובניו מערכך: רבי [ח] אליעזר אומר אם היה איכר נותן לו צמדו [וכו']: [ט]ורבנן הנהו לאו כלי אומנות נינהו אלא נכסים נינהו: היה לו מין אחד [וכו']: פשיטא כי היכי דסגי ליה עד השתא השתא נמי סגי ליה מהו דתימא עד האידנא דהוה ליה לאושולי הוה מושלי ליה השתא דליכא דמשיל ליה לא קמ"ל: המקדיש את נכסיו מעלין לו [י] תפילין: ההוא גברא דזבנינהו לנכסיה אתא לקמיה דרב יימר אמר להו סליקו ליה [יא] תפילין מאי קמ"ל מתני' היא המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין מהו דתימא התם הוא דסבר [יב]מצוה קא עבידנא אבל לענין זבוני מצוה דגופיה לא זבין איניש קמ"ל: **מתני'** [יג]אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך עצמו [יד]אין לו [טו] בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן אע"פ שאמרו עבדים נמכרין בכסותן לשבח [טז]שאם תלקח לו כסות בשלשים דינר [יז] משובח מנה [יח]וכן פרה אם ממתינין אותה לאיטלים [יט] משובחת היא [כ]וכן מרגלית אם מעלין אותה לכרך [כא] משובחת היא [כב] אין להקדש אלא מקומו ושעתו: **גמ'** [כג]ונתן את הערכך ביום ההוא שלא יהא"ה [כד]מרגלית לקלים קודש לה"ד [כה] סתם ההקדישות לבדק הבית:

הדרן עלך שום היתומים

אין [א]מקדישין לפני היובל פחות משתי שנים ולא גואלין אחר היובל [ב]פחות משנה אחת [ג] אין [ד]מחשבין חדשים להקדש אבל הקדש מחשב חדשים:

גמ' ורמינהו מקדישין בין לפני היובל בין לאחר היובל ובשנת היובל עצמה לא יקדיש ואם הקדיש אינה קדושה רב ושמואל דאמרי תרוייהו [ה] אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים [ו] וכיון דאין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים [ז] [ח] יהא אדם חם על נכסיו ואל יקדיש פחות משתי שנים איתמר המקדיש שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר קדושה ונותן חמשים ושמואל אמר אינה קדושה כל עיקר מתקיף לה רב יוסף בשלמא לענין מכירה דפליג שמואל עליה דרב איכא למימר קל וחומר [ט] ומה מכורה כבר יוצאה עכשיו שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר אלא הכא מי איכא למימר ק"ו והא תנן [י]הגיע [יא]יובל ולא נגאלה בהנים נכנסין לתוכה ונותנין דמיה דברי רבי יהודה [יב] שמואל בר"ש סבירא ליה דאמר [יג]נכנסין ולא נותנין ורב

[ו]ואם מך הוא מערכך החייהו מערכך: אבל לא לאשתו ובניו וכו': מ"ט הוא מערכך ולא [ז] אשתו ובניו מערכך: רבי [ח] אליעזר אומר אם היה איכר נותן לו צמדו [וכו']: [ט]ורבנן הנהו לאו כלי אומנות נינהו אלא נכסים נינהו: היה לו מין אחד [וכו']: פשיטא כי היכי דסגי ליה עד השתא השתא נמי סגי ליה מהו דתימא עד האידנא דהוה ליה לאושולי הוה מושלי ליה השתא דליכא דמשיל ליה לא קמ"ל: המקדיש את נכסיו מעלין לו [י] תפילין: ההוא גברא דזבנינהו לנכסיה אתא לקמיה דרב יימר אמר להו סליקו ליה [יא] תפילין מאי קמ"ל מתני' היא המקדיש נכסיו מעלין לו תפילין מהו דתימא התם הוא דסבר [יב]מצוה קא עבידנא אבל לענין זבוני מצוה דגופיה לא זבין איניש קמ"ל: **מתני'** [יג]אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך עצמו [יד]אין לו [טו] בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן אע"פ שאמרו עבדים נמכרין בכסותן לשבח [טז]שאם תלקח לו כסות בשלשים דינר [יז] משובח מנה [יח]וכן פרה אם ממתינין אותה לאיטלים [יט] משובחת היא [כ]וכן מרגלית אם מעלין אותה לכרך [כא] משובחת היא [כב] אין להקדש אלא מקומו ושעתו: **גמ'** [כג]ונתן את הערכך ביום ההוא שלא יהא"ה [כד]מרגלית לקלים קודש לה"ד [כה] סתם ההקדישות לבדק הבית:

הדרן עלך שום היתומים

כהנים נכנסין לתוכה. הכנים של מקבר היובל נתנסין לתוכה ויהיו תלטנה כידם (לקמן כה.).

שיטה מקובצת

[ו] ולא לאשתו ובניו מערכך. גלינון וא"ת לר' יהודה דדרש לעיל מהאי קרא הוא עד שיהא כסכוחו מתחילתו ועד סופו מהיכא ידע להך דדשא ר"ל דסבר שקולין הן ויבואו שניהם והשתא ניחא דהוה קשה לן לעיל לרבנן דפליגי עליה דר' יהודה מאי דרשי מהוא אלהך דדשא דרשינן ליה. הרא"ש ז"ל: [ז] רבי אליעזר אומר אות ר' נמחק: [ח] לו תפילין: [ט] ליה תפילין: [י] לו לא בכסות: [יא] דיגר ר' נמחק: [יב] לכרך משכחת היא אות ר' נמחק: [יג] אין להקדש אלא מקומו ושעתו גלינן וא"ת מ"ש מהכרות ששים יום אלמא שממתינין לריוח הקדש ז"ל דאין שום המתנת הכרזה אולי יחייכר לאחר שהוקדש אלא שיסבר בשיורין כמו שהיה שזה בשעת שהוקדשה. הרא"ש ז"ל: [יד] ן משנה אחת. גמ' ורמינהו והשאר נמחק מכאן ושייך לקמן כ"ה ע"א (ד"ש באות א"): [טו] אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים פי' דאם הקדישה בשנת מ"ט נותן חמשים כאילו הקדישה בתחילת היובל דגירוע הכתוב הוא דאם יש [שתי] שנים נותרות מגרע ואם אין [שתן] שנים נותרות נותן פדיון שלם ואין לפרש מילתא [דרב ושמואל] דאין גאולה פחותה ממה שמגיע לשתי שנים אף אם הקדישה בשנת מ"ט נותן פדיון המגיע לשתי שנים שני פלעים ושני פונדיונים משום דלשיטא דגמרא לא משמע הכי הא דקאמר יהא אדם חם על מקונו הכי פי' דאם לא יפסיד אלא פלע ופונדיון לא שייך בזה לומר חס על נכסיו ועוד מדקאמר לקמן בשמעתין מכלל דלפני היובל קדשה ליגאל בגירוע והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים לפני היובל דאם איתא שמגרע מ"ט שנים ונותן משתי שנים מאי פרוך מרב ושמואל הא בשנת היובל אינה קדושה ליגאל בגירוע כלל ולפני היובל מגרע מ"ט משום רבותא [דף כ"ט] כגון דאקדשה בסלוא דארבעין ותמני ותה"ס הוה"א שנתשכרן חדשי השנה הבאים כאילו הן שנה גדולה ונותן לכל שנה פלע ופונדיון דבשלמא לענין כשהקדיש פחות משתי שנים לפני היובל אלא פדיון המגיע לשתי שנים מה היינו מרוחים אם נחשב החדשים הבאים כאילו הן שנה ריש כאן [שתי] שנים הנותרות יותר משלא נחשבם כין כך יכין כך יגרע מ"ז ריחן משתי שנים האחרונות אלא וראי אם לא נחשב חדשים הבאים כאילו הן שנה עדיין אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים לפני היובל דגירוע הכתוב הוא דאם תרוייהו אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים לפני היובל דאם איתא שמגרע מ"ז שנים ונותן פדיון שלם ואין לפרש מילתא [דרב ושמואל] דאין גאולה פחותה ממה שמגיע לשתי שנים אף אם הקדישה בשנת מ"ט ונותן פדיון המגיע לשתי שנים שני פלעים ושני פונדיון [אחת] ראע"פ שנחסר לשנה אחת פונדיון כיון שאילו בא לפצוא השכון לחלקו בשיורה לכל השנים היה מגיע פחות פונדיון לשנה ולא רצה לחשוב אלא דבר שלם הילכך קאמר פלע ופונדיון וכל אותן שני היובל שהיתה שלו קודם שהקדישה אין נותן בשביל אותן שנים כלום אבל אם קדם הקדישה בפחות מב' שנים קודם היובל וכא לגאולה אין נותן לאותן ב' שנים ב' פלעים וב' פונדיון ולא יותר אלא כשלם חמשים שקל לחזור שגורים מ"ט משום רבותא [ז] אם עד רבות בשנים כלומר שעדיין כשהקדישה נשארו אפי' ב' שנים לפדון רשיב גאולתם שלם ופונדיון בשנה לכור ואם פחות מב' שנים נותן מב' שקל כולן; [ולא גואלין אחר היובל. האי אחר היובל קא מתרץ גמרא דבכל שני יובל מירי: פחות משנה שאם בא לגואלה בעשר שנים ומחצה לאחר היובל לא יאמר כיון שלא נגמרה השנה לא אתן בשבילה פלע ופונדיון. אלא מחשב אותה כשנה שלימה ונותן פלע ופונדיון עם השנים הנותרות הייני ולא גואלין פחות משנה: קא סיד דאמורא דאין מקדישין בלל לפני היובל פחות מב' שנים כלומר דלא קדשה (ומקדשה) ומפינהו מקדישין לפני היובל כו' (לאחר היובל אפי' בסמוך לייבל ממש; ובשעת היובל עצמה לא יקדיש מפרש לקמן מ"ט) רב ושמואל. בעו לתרוצי מהגיתין מאי אין מקדישין כלל קתני אלא אין מקדישין לדעת כן שיהא יכול לגאול בגירוע כדכתיב ב) ואם מעט נשאר בשנים עד שנת היובל וחשב לו כפי שניי שיעיר גאולתו כלומר שיגרע הפדיון ולא יתן אלא פלע ופונדיון לשנה שהיתה של הקדש (פחות מב' שנים) לפני היובל הא הקדישה פחות משתי שנים לפני היובל אינו גואל [בגירוע] אלא בג' שקל כולן ביחד וכיון שכן [דאין מקדישין ליגאל בגירוע פחות מב' שנים) מתניתין עצה טובה קמ"ל שיהא חס על נכסיו ואל יקדיש בזמן שאינו יכול לפדות בגירוע ולהכי קאמר אין מקדישין כו' כדי שלא יפסיד ולא דלא חילא עליה קדושה: רב אמר קדושה. ואם בא לפדותה נותן ג' שקל כולן; [בשלמא לענין מכירה. מוכר שדהו בשנת היובל פליג שמואל עליה דרב לקמן דאינה מכורה משום דאיכא למימר קו"מ מה מכורה קודם היובל יוצאה עכשיו ותחזור לבעלים אינה מכורה עכשיו בשנת היובל (דתחזור לבעלים) אינו דין שלא תמכר כלל בשנת היובל אבל הכא מי איכא למימר ק"ו ומה קדושה כבר יוצאה לבעלים ביובל אינה קדושה עכשיו בשנת היובל (כשתחזור לבעלים) אינו דין שלא תחול קדושה עליה כלל);

[ז] הן קרא לא כתיב הכא אלא ר"ל דכתיב ואם כי לו הכהן אם הכסף על פי השנים הנותרות עד שנת היובל ונגרע מערכך. [ח] גם כתן ע"ים ר"ל ואם כי לו הכהן ע"ים השנים הנותרות כלומר שיגרע כלומר הכי פי' דאם לא יגרע מערכך.

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"ג מהל' ערכין הל"י:
כז ב מיי' פ"ג מהל' ערכין הל"י:
כח ב ג ד ה מיי' שם הלכה יט: ו מיי' פ"ח מהל' ערכין הלכה יז:
א ז מיי' פ"ד מהל' ערכין הל"ט:
ב ח מיי' שם הל"י:
ג ט מיי' שם הל"ח ומ' בהשגות וכ"מ וגל"מ:
ד י מיי' שם הל"י:
ה כ מיי' שם פ"ד הל"ט:

מוסף רש"י

החייהו מערכך. גזבר הכא למשמני כשאין ידו משגת והוא ניתן בהשגת יד, דכתיב (ויקרא כז) והעמידו לפני הכהן והערך אתו הכהן על פי אשר תשיג יד הנדר יערכנו הכהן: ויקרא כז ח

2. וחשב לו הכהן את מכסת הערכך עד שנת היובל ונתן את הערכך ביום ההוא קדש לה': ויקרא כז כג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אם כ"ה וכו' ומעלה את דמיהן יכו': (ב) ד"ה לאיטלית ליום: (ג) ד"ה לכרך וכו' לנוח שם וקונים את המרגליות ביוקר הס"ד:

רבינו גרשום

החייהו מערכך. כלומר תן לו חיותו מערכך: ורבנן. דלא אייתי לא בצמר ולא בחמור דסברי הני נכסים נינהו ואין נותנין לו: עד האידנא. דהוו ליה הרבה מעבדין דהוה מצי לאושולי ולמי שהיה מושאל לו מעצר שואל ממנו מגירה כנגדו והיה לו מגירות כל צורכו השתא דאין לו אלא שני מעבדין דליכא לאושולי ליטפי ליה מן המרבע או (לאיספר) (לאנתיר) ליה חלה מן הפרוסה קמ"ל דלא: אין לו. לגזבר ליטול: לא כסות אשתו ובניו. אע"ג דעדיין לא לבשו: אע"ג דאמרי עבדים בכסותן [נמכרין] לשבח. שמשביחין כסותן ונמכרין בזיבר: וכן פרה. נמכרת: לאשלים. לזמן השוק ביוקר: וכן מרגלית [אם מעלין אותה] לכרך משובחת. כל אלו אין מזדזין אותן במקומן להוליכן למקום היוקר אלא כמי שהן שוין במקומו של מקדיש ושל מערך ובאותה שעה מחשבינן אותן הייני אין לו אלא מקומו ושעתו: ביום ההוא שלא ישהה מרגלית לקלים. כלומר אם הערך את עצמו והוא אדם קל ועני ויש לו מרגלית ואינה שוה ביזיר ובמקומו אלא שקל מחשבין אותה בשקל ונידון בהשג יד ומטור ואין אומרים ישהה עד שתמכר ביוקר ולא אם נידון בהשג יד ת"ל ביום ההוא: סתם הקדש לבדק הבית. מקום שבא כולו לה: לבנין ואין מפנו הנאה לא לכהנים ולא למוכה:

שליק פירקא

אין מקדישין. [שדה בית זרע תומר שעורים]: פחות מב' שנים. לפני היובל כי אם הקדיש משלם חמשים שקלים (כדפסיק בגמרא) דעצה טובה קמ"ל שיהא אדם חס על נכסיו שהקדיש שדהו שתי שנים לפני היובל ואח"כ גואלה (לפני היובל) מ"מ פונדיונין בשנה לכור ואם פחות מב' שנים לפני היובל שלא נשארו ב' שנים נותן מב' שקל כולן; [ולא גואלין אחר היובל. האי אחר היובל קא מתרץ גמרא דבכל שני יובל מירי: פחות משנה שאם בא לגואלה בעשר שנים ומחצה לאחר היובל לא יאמר כיון שלא נגמרה השנה לא אתן בשבילה פלע ופונדיון. אלא מחשב אותה כשנה שלימה ונותן פלע ופונדיון עם השנים הנותרות הייני ולא גואלין פחות משנה: קא סיד דאמורא דאין מקדישין בלל לפני היובל פחות מב' שנים כלומר דלא קדשה (ומקדשה) ומפינהו מקדישין לפני היובל כו' (לאחר היובל אפי' בסמוך לייבל ממש; ובשעת היובל עצמה לא יקדיש מפרש לקמן מ"ט) רב ושמואל. בעו לתרוצי מהגיתין מאי אין מקדישין כלל קתני אלא אין מקדישין לדעת כן שיהא יכול לגאול בגירוע כדכתיב ב) ואם מעט נשאר בשנים עד שנת היובל וחשב לו כפי שניי שיעיר גאולתו כלומר שיגרע הפדיון ולא יתן אלא פלע ופונדיון לשנה שהיתה של הקדש (פחות מב' שנים) לפני היובל הא הקדישה פחות משתי שנים לפני היובל אינו גואל [בגירוע] אלא בג' שקל כולן ביחד וכיון שכן [דאין מקדישין ליגאל בגירוע פחות מב' שנים) מתניתין עצה טובה קמ"ל שיהא חס על נכסיו ואל יקדיש בזמן שאינו יכול לפדות בגירוע ולהכי קאמר אין מקדישין כו' כדי שלא יפסיד ולא דלא חילא עליה קדושה: רב אמר קדושה. ואם בא לפדותה נותן ג' שקל כולן; [בשלמא לענין מכירה. מוכר שדהו בשנת היובל פליג שמואל עליה דרב לקמן דאינה מכורה משום דאיכא למימר קו"מ מה מכורה קודם היובל יוצאה עכשיו ותחזור לבעלים אינה מכורה עכשיו בשנת היובל (דתחזור לבעלים) אינו דין שלא תמכר כלל בשנת היובל אבל הכא מי איכא למימר ק"ו ומה קדושה כבר יוצאה לבעלים ביובל אינה קדושה עכשיו בשנת היובל (כשתחזור לבעלים) אינו דין שלא תחול קדושה עליה כלל);

תורה אור השלם

1. ואם מך הוא מערכך והעמידו לפני הכהן והערך אתו הכהן על פי אשר תשיג יד הנדר יערכנו הכהן: ויקרא כז ח

2. וחשב לו הכהן את מכסת הערכך עד שנת היובל ונתן את הערכך ביום ההוא קדש לה': ויקרא כז כג

הגהות הב"ח

(ט) רש"י ד"ה אם כ"ה וכו' ומעלה את דמיהן יכו': (כ) ד"ה לאיטלית ליום: (נא) ד"ה לכרך וכו' לנוח שם וקונים את המרגליות ביוקר הס"ד:

רבינו גרשום

החייהו מערכך. כלומר תן לו חיותו מערכך: ורבנן. דלא אייתי לא בצמר ולא בחמור דסברי הני נכסים נינהו ואין נותנין לו: עד האידנא. דהוו ליה הרבה מעבדין דהוה מצי לאושולי ולמי שהיה מושאל לו מעצר שואל ממנו מגירה כנגדו והיה לו מגירות כל צורכו השתא דאין לו אלא שני מעבדין דליכא לאושולי ליטפי ליה מן המרבע או (לאיספר) (לאנתיר) ליה חלה מן הפרוסה קמ"ל דלא: אין לו. לגזבר ליטול: לא כסות אשתו ובניו. אע"ג דעדיין לא לבשו: אע"ג דאמרי עבדים בכסותן [נמכרין] לשבח. שמשביחין כסותן ונמכרין בזיבר: וכן פרה. נמכרת: לאשלים. לזמן השוק ביוקר: וכן מרגלית [אם מעלין אותה] לכרך משובחת. כל אלו אין מזדזין אותן במקומן להוליכן למקום היוקר אלא כמי שהן שוין במקומו של מקדיש ושל מערך ובאותה שעה מחשבינן אותן הייני אין לו אלא מקומו ושעתו: ביום ההוא שלא ישהה מרגלית לקלים. כלומר אם הערך את עצמו והוא אדם קל ועני ויש לו מרגלית ואינה שוה ביזיר ובמקומו אלא שקל מחשבין אותה בשקל ונידון בהשג יד ומטור ואין אומרים ישהה עד שתמכר ביוקר ולא אם נידון בהשג יד ת"ל ביום ההוא: סתם הקדש לבדק הבית. מקום שבא כולו לה: לבנין ואין מפנו הנאה לא לכהנים ולא למוכה:

שליק פירקא

אין מקדישין. [שדה בית זרע תומר שעורים]: פחות מב' שנים. לפני היובל כי אם הקדיש משלם חמשים שקלים (כדפסיק בגמרא) דעצה טובה קמ"ל שיהא אדם חס על נכסיו שהקדיש שדהו שתי שנים לפני היובל ואח"כ גואלה (לפני היובל) מ"מ פונדיונין בשנה לכור ואם פחות מב' שנים לפני היובל שלא נשארו ב' שנים נותן מב' שקל כולן; [ולא גואלין אחר היובל. האי אחר היובל קא מתרץ גמרא דבכל שני יובל מירי: פחות משנה שאם בא לגואלה בעשר שנים ומחצה לאחר היובל לא יאמר כיון שלא נגמרה השנה לא אתן בשבילה פלע ופונדיון. אלא מחשב אותה כשנה שלימה ונותן פלע ופונדיון עם השנים הנותרות הייני ולא גואלין פחות משנה: קא סיד דאמורא דאין מקדישין בלל לפני היובל פחות מב' שנים כלומר דלא קדשה (ומקדשה) ומפינהו מקדישין לפני היובל כו' (לאחר היובל אפי' בסמוך לייבל ממש; ובשעת היובל עצמה לא יקדיש מפרש לקמן מ"ט) רב ושמואל. בעו לתרוצי מהגיתין מאי אין מקדישין כלל קתני אלא אין מקדישין לדעת כן שיהא יכול לגאול בגירוע כדכתיב ב) ואם מעט נשאר בשנים עד שנת היובל וחשב לו כפי שניי שיעיר גאולתו כלומר שיגרע הפדיון ולא יתן אלא פלע ופונדיון לשנה שהיתה של הקדש (פחות מב' שנים) לפני היובל הא הקדישה פחות משתי שנים לפני היובל אינו גואל [בגירוע] אלא בג' שקל כולן ביחד וכיון שכן [דאין מקדישין ליגאל בגירוע פחות מב' שנים) מתניתין עצה טובה קמ"ל שיהא חס על נכסיו ואל יקדיש בזמן שאינו יכול לפדות בגירוע ולהכי קאמר אין מקדישין כו' כדי שלא יפסיד ולא דלא חילא עליה קדושה: רב אמר קדושה. ואם בא לפדותה נותן ג' שקל כולן; [בשלמא לענין מכירה. מוכר שדהו בשנת היובל פליג שמואל עליה דרב לקמן דאינה מכורה משום דאיכא למימר קו"מ מה מכורה קודם היובל יוצאה עכשיו ותחזור לבעלים אינה מכורה עכשיו בשנת היובל (דתחזור לבעלים) אינו דין שלא תמכר כלל בשנת היובל אבל הכא מי איכא למימר ק"ו ומה קדושה כבר יוצאה לבעלים ביובל אינה קדושה עכשיו בשנת היובל (כשתחזור לבעלים) אינו דין שלא תחול קדושה עליה כלל);

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com